

Birgit Verstappen: Het bewerkstelligen van VRIJHEID en welzijn voor allen vraagt om een permanente alertheid

Birgit Verstappen is een van de sprekers op VrouwenPower op 8 maart in Elcklerlyc. Het thema vrijheid spreekt haar zeer aan, niet alleen als het om mensen gaat maar ook voor natuur en dieren. In haar inleiding zal ze naar voren brengen, dat de vrijheid van de een samenhangt met de vrijheid of onvrijheid van de ander. Zolang we de werkelijkheid blijven zien vanuit 'constructies van verschil' waarbij we de ene of het ene hoger waarderen dan de ander of het andere, zullen we niet werkelijk bevrijd zijn en zullen we achtervolgd worden door conflict en strijd

Het woord 'constructie' zegt het al. Heel veel onderscheid in de samenleving hebben mensen zelf geconstrueerd. Bijvoorbeeld met een beroep op de natuur of een hogere macht. Vrouwen zijn van nature... of op instructie van God of Allah moeten vrouwen ...

veel van dergelijke constructies zijn ondertussen al ontmanteld. Vrouwen bijvoorbeeld waren tot in de jaren vijftig juridisch 'handelingsonbekwaam'. Dat betekende onder meer dat, als ze getrouwd waren, ze (grote) financiële uitgaven, zoals het kopen van een auto of radio, niet konden doen zonder instemming van de echtgenoot. Of als een vrouw alleen of met vriendinnen op vakantie wilde, moest ze toestemming vragen aan haar man. Deze wet, bedacht in een tijd dat mannen politiek, cultureel, sociaal, economisch domineerden, is in 1956 afgeschaft. Het is nu bijna niet meer voor te stellen... ware het niet zo dat we dit nog in sommige andere landen helder terugzien.

Het is Verstappens missie om die constructies van verschil te bevragen en af te breken, want alleen dan is er hoop op een gemeenschap waarin het welzijn van allen telt. En onder allen verstaat Verstappen ook de natuur als geheel. Dat ze daar een lans voor breekt is niet zo verwonderlijk. Van 2007 tot 2011 zat ze voor de Partij van de Dieren in de Provinciale Staten van Noord-Brabant en ze is nog altijd actief om natuur en dieren een stem te geven. De rigide kloof die in de zeventiende eeuw geconstrueerd is tussen mens (subject) en natuur en dier (object) maakt van natuur en dieren een zogenaamde 'dienstklasse' waarmee men kan doen wat men wil. Ieder die aan deze 'dienstklasse' gelieerd wordt, en voorgesteld als dichter bij natuur of dieren staand, wordt als vanzelf ook 'verdingelijkt' en geobjectiveerd. Deze kloof is een kunstmatige en strookt niet met hedendaagse wetenschappelijke inzichten. "Ecologisch gezien is er juist een verhaal van samenhang en verbondenheid. Verschillen zijn niet absoluut, maar gradueel. Zelfs in anorganische natuur is creativiteit en zijn er keuze momenten, zoals o.a. de nobel prijswinnaar Ilja Prigogine laat zien."

"Mijn boodschap is: wantrouw al het hiërarchisch dualistisch denken, alle boven- en onderschikkingen, ieder individu doet er toe."

Veranderingen in bestaande machtsverhoudingen komen niet vanzelf, daarvoor zullen groepen die achtergesteld worden, ook zelf het voortouw moeten nemen in bondgenootschap met elkaar en met al diegenen die hen daarin willen en kunnen ondersteunen. Het is niet alleen hardop of in stilte klagen en wachten tot verandering optreedt. Vrouwen én mannen hebben vaak meer in hun mars dan ze zelf denken, weet ze uit haar ervaring als coach voor leiderschap en persoonlijke ontwikkeling. Verstappen gelooft in 'ons reusachtige zelf'. Waar we zelf de verandering zijn, die we in de wereld willen zien. Speciale aandacht zou uit moeten gaan naar diegene die zich op de bodem van de hiërarchische ladder bevinden. Al diegene die geobjectiveerd zijn, verdingelijkt of monddood gemaakt verdienen onze aandacht als we 'welzijn voor allen' nastreven. Want juist daar, op die bodem, zien we het scherpst welke constructies van verschil gehanteerd worden en hoe hele groepen daarmee buiten de boot vallen. En ook al diegene die zelf hun verhaal niet kunnen vertellen, ook die verdienen het gehoord te worden. Stemgeven aan stemloze natuur of dieren, ziet

Verstappen als belangrijk om te komen tot een samenleving waarin het voor iedereen goed toeven is.

Soms is harde confrontatie onvermijdelijk, want de voordelen van bepaalde 'constructies van verschil' worden niet zomaar opgegeven. Dat is in een gewone liefdesrelatie al niet zo, laat staan als we elkaar nooit in levende lijven ontmoeten. maar in een goede en open dialoog met elkaar kan er veel gebeuren. "Niemand heeft de waarheid in pacht en het gesprek over wat welzijn voor allen betekent, is nooit af. Het is een beweging. Inde geschiedenis zien we heel goed hoe steeds weer nieuwe groepen aandacht vragen voor hun welzijn en vrijheid. Steeds opnieuw is onderzoek belangrijk naar wie achtergesteld wordt of wie er profiteert ten koste van wat of wie? Spreek elkaar aan met open blik. Blijf altijd wakker, ook de vrouwen die het gevoel hebben dat de strijd nu wel gestreden is. Laat de geschiedenis zich niet hoeven herhalen. Het laagje is soms nog heel dun en dat is logisch want historisch gezien ook nog heel recent dat vrouwen voor de wet gelijkberechtigd werden. Zoek diversiteit op, leg je oor te luisteren of spreek je juist uit. " Mensen leven nu vaak in hun eigen bubbel, aldus Verstappen, er zijn weinig tot geen levendige ontmoetingen met mensen uit een heel andere context, een andere economische, sociaal culturele laag. Verstappen oppert dat je in elke gemeente ontmoetingen zou kunnen organiseren, groepen van maximaal 12 mensen bijeenbrengen met totaal uiteenlopende achtergrond om zo elkaars verhalen en situatie te leren kennen. "Op die wijze kunnen er bruggen gebouwd worden omdat in echte ontmoeting begrip geboren wordt, in plaats van dat we op een afstand oordelen over elkaar, ons vasthoudend aan veilige 'constructies van verschil', zonder elkaar in de ogen gekeken te hebben."

Als het gaat om de positie van de vrouw is er sinds de eerste feministische golf uit de jaren zestig en zeventig veel verbeterd in Nederland. Maar Verstappen kan nog heel wat voorbeelden opnoemen van ongelijke behandeling. "Over het geheel genomen verdienen vrouwen voor hetzelfde werk nog altijd minder dan mannen. En kijk eens naar de universiteiten hoe weinig vrouwelijke hoogleraren er zijn. En waarom daalt het aanzien (en de salariëring) van een beroep als er meer vrouwen toestromen, zoals te constateren valt bij de rechterlijke macht?!"

Verstappen is van mening dat de strijd van de vrouwenemancipatie een gemeenschappelijke, maar ook altijd een persoonlijke strijd is. Dat heeft ze in haar eigen leven ondervonden. Als kind al nam ze er geen genoegen mee dat jongens meer vrijheden hadden dan meisjes. Ook ervoer ze hoe hoge cijfers op de universiteit niet vanzelf leiden tot makkelijk toestromen in bepaalde promovenda programma's. Gelukkig had ze een vader die vond dat meisjes en jongens gelijke kansen moeten hebben. Hij heeft zijn dochter ook altijd gesteund in haar ontwikkeling, 'mijn vader was een (weliswaar ouderwetse) feminist'.

Over Birgit Verstappen:

Birgit Verstappen studeerde o.a. theologie in Tilburg en promoveerde in Nijmegen op een proefschrift over groene theologie: "Ekklesia van leven : Een aanzet tot een discussie tussen theologische kosmologie en bevrijdingstheologie". In 2003 richtte ze haar bedrijf Broze op en werkt ze als adviseur, coach en trainer in bedrijfsleven, zorg en overheid. Ze gaf mede vorm aan een leergang benedictijns leiderschap en een leergang in franciscaans leiderschap. Vijf jaar geleden zette ze een nieuwe tweejarige leergang op met als titel: Leiderschap? Ontwikkel jezelf! Ze heeft klanten uit heel Nederland en uit alle denkbare sectoren.